

Projekt

z dnia 13 czerwca 2017 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W MSZCZONOWIE**

z dnia 13 czerwca 2017 r.

**w sprawie uchwalenia trzyletniego Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną
Gminy Mszczonów na lata 2017-2019**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 446 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) uchwała się co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Mszczonów na lata 2017-2019, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Mszczonowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Łukasz Koperski

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Mszczonowie
z dnia 13 czerwca 2017 r.

SYSTEM PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ GMINY MSZCZONÓW NA LATA 2017-2019

WSTĘP

W polityce społecznej kwestie dziecka traktujemy z wielkim zainteresowaniem. Dzieje się tak, gdyż dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka i różnych zagrożeń życiowych. Tymczasem, mimo wysiłków społeczeństwa, sytuacja dzieci i rodzin w naszym kraju daleka jest od stanu zadawalającego. Szansą na poprawę tego stanu rzeczy jest budowa lokalnych systemów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Niniejszy dokument został opracowany w **Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Mszczonowie**. Jest zgodny z art. 17. ust. 1. pkt 13. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i ma na celu pozycji dziecka i rodziny na terenie gminy.

W systemie opieki nad dzieckiem – definiowanym jako obszary usług społecznych, których zadaniem jest tworzenie możliwości i poprawa warunków optymalnego rozwoju dziecka, wspieranie funkcjonowania rodziny oraz wyrównywanie dysfunkcji w zachowaniach osób bądź w sytuacjach społecznych – tradycyjnie rozróżnia się opiekę nad dziećmi o specjalnych potrzebach, tj. dziećmi z różnego rodzaju dysfunkcjami i zaburzeniami rozwojowymi oraz opiekę nad dziećmi i młodzieżą z problemami psychospołecznymi, włącznie z osobami uzależnionymi i pozostającymi w konflikcie z prawem.

Do najważniejszych elementów charakteryzujących kierunki zmian większości systemów opieki nad dzieckiem i rodziną należą:

- ekologiczne podejście do rodzicielstwa,
- zachowanie równowagi między ochroną dziecka a utrzymaniem rodziny,
- respektowanie punktu widzenia rodziców,
- model negocjacyjny jako zasada pracy z rodzinami dzieci o specjalnych potrzebach,
- zwracanie uwagi na kwestię praw dziecka i ich respektowanie,
- troska o zachowanie właściwych proporcji.

Rodzicielstwo uznawano dotąd za izolowany i jednokierunkowy proces, ograniczający się do wychowywania dzieci przez rodziców. Jeśli nastawienie rodziców wobec dziecka nie było pozytywne lub jeśli brakowało im

wiedzy bądź umiejętności pedagogicznych i sprawy przybierały zły obrót, społeczeństwo uznawało rodziców za winnych, a dzieci trafiały do placówki opieki instytucjonalnej albo do rodziny zastępczej. Chociaż mówiło się o opiece nad dziećmi, w rzeczywistości była ona rozumiana raczej jako ochrona dzieci lub pomoc dzieciom znajdującym się w niebezpieczeństwie.

Nowe osiągnięcia w dziedzinie psychologii dowiodły, że rodzicielstwo to przede wszystkim proces dwukierunkowy oraz cyrkularny. Wpływ rodziców na dzieci, w zależności od cech dziecka, może być różny. Podobnie efekty niektórych działań rodzicielskich są funkcją temperamentu dziecka.

Podejście ekologiczne zakłada, że w opiece nad dziećmi powinno się uwzględniać dziecko i rodziców jako indywidualne jednostki, a także cały system rodzinny oraz środowisko. Oznacza to, że w większości krajów europejskich z coraz większą rezerwą podchodzi się do umieszczania dziecka w instytucji opieki lub w rodzinie zastępczej oraz że powstaje coraz więcej programów skoncentrowanych na rodzinie i podejmuje się coraz więcej działań wspierających rodzinę.

Preferuje się różnego rodzaju „edukacyjne wsparcie rodziny”, organizowane przez ośrodki opieki dziennej czy rodziny zastępcze oferujące opiekę dzienną. Rodzice są wspierani przez te ośrodki lub rodziny w radzeniu sobie z codziennymi problemami domowymi i wychowawczymi. Warto zwrócić również uwagę na bardziej zróżnicowane formy usług nastawionych na udzielanie pomocy większej liczbie dzieci i młodych ludzi, nasilającą się tendencją do umieszczania dzieci pod opieką krewnych oraz rosnące wysiłki w pozyskiwaniu profesjonalnych opiekunów, przygotowanych do pracy z młodymi ludźmi manifestującymi złożone problemy.

1. KWESTIA RODZINY I DZIECKA W POLITYCE SPOŁECZNEJ

Kwestie rodziny i dziecka stanowią ważny przedmiot zainteresowania polityki społecznej. Działalność na rzecz rodzin dotyczy wyrównywania pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzenia im równych szans oraz wspierania w obliczu ryzyka życiowego. Działania podejmowane na rzecz dzieci mają przede wszystkim na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń.

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Rodzina pełni wiele funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim zapewnia prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziną ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne zwane dysfunkcjonalnymi. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcjonalną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie posiada jednoznacznej definicji. Według Kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych. W Kodeksie karnym osobę do ukończenia 17. roku życia uważa się za nieletnią. Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak również międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18. stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są Kodeksy: karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art. 16. stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt 16. pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym dokumentem zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet. W dokumencie tym, w określeniu prawa kobiet do równouprawnienia i partnerstwa podkreślono m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Część artykułów Konwencji pozostaje w bezpośrednim związku z rodzinnymi funkcjami kobiety, ukierunkowanymi na wzmocnienie społecznego statusu rodziny.

Następnym dokumentem międzynarodowym, będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka, jest Konwencja o Prawach Dziecka. Jej postanowienia dotyczą osób, które nie ukończyły 18. roku życia i obejmują: prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielny podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym

jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Tworząc system ochrony dziecka, kierowano się: zasadą dobra dziecka (wszystkie działania podejmowane są w najlepiej pojętym interesie dziecka), zasadą równości (wszystkie dzieci, niezależnie od ich cech: koloru skóry, płci i narodowości, mają być równe wobec prawa), zasadą poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój i wychowanie dziecka (ochronie podlega autonomia rodziny i prawa obojga rodziców do decydowania o sprawach dziecka) oraz zasadą pomocy państwa w zabezpieczeniu odpowiednich warunków socjalnych i zdrowotnych rodziny.

Jeszcze innym aktem prawnym zapewniającym ochronę dziecku jest Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci. Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

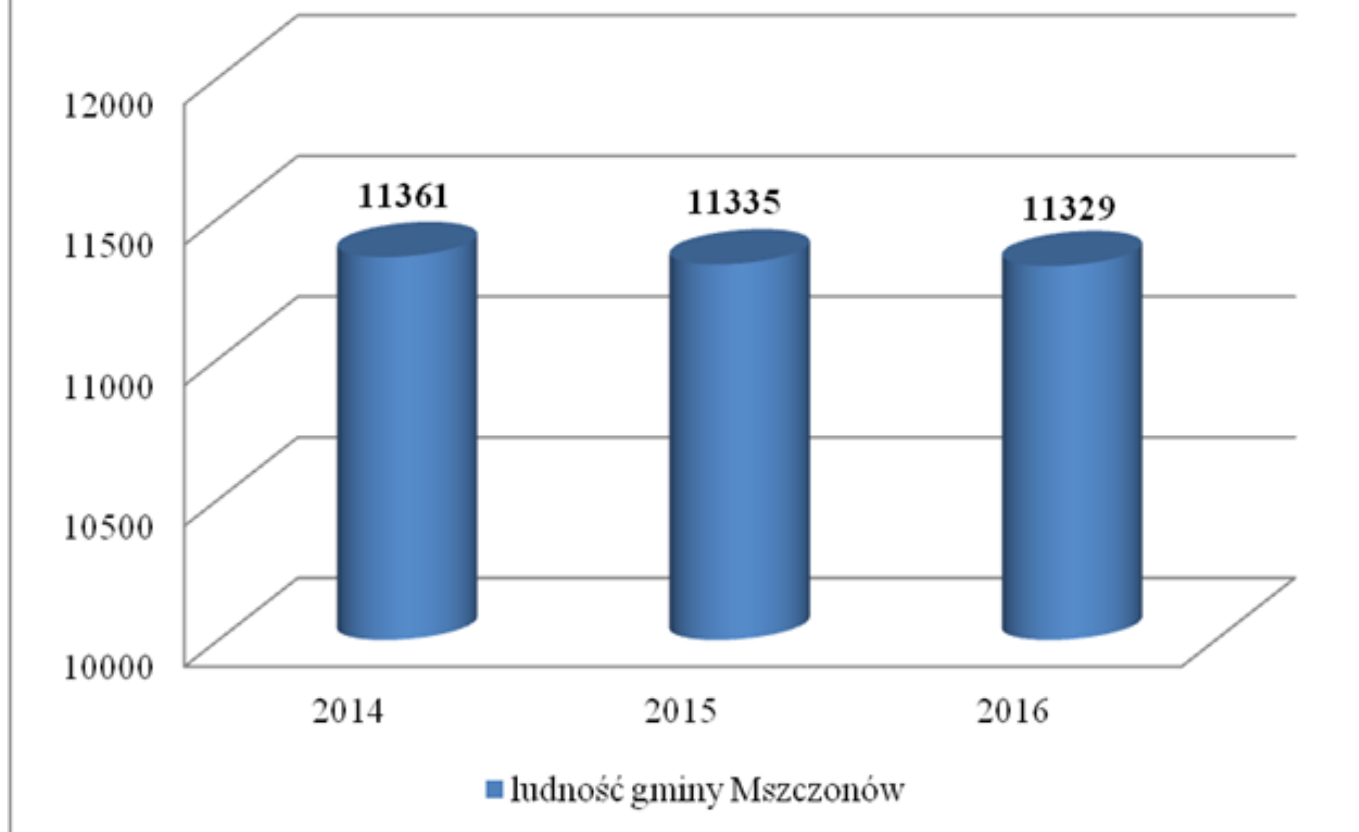
Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego, która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Rodzina i dziecko są chronione w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się w wyżej wymienionych aktach międzynarodowych oraz w konstytucjach poszczególnych państw członkowskich. Istnieją poza tym wspólnotowe akty wtórne dotyczące równego traktowania kobiet, które zwracają uwagę na konieczność godzenia życia zawodowego z rodzinnym oraz na szczególną ochronę kobiet w ciąży i w okresie macierzyństwa.

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA GMINY

Sytuacja demograficzna mieszkańców gminy Mszczonów została opracowana na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Mszczonowie z lat 2014-2016. Ich analiza umożliwiła zobrazowanie obecnej struktury demograficznej ludności i dokonanie prognozy na najbliższe lata.

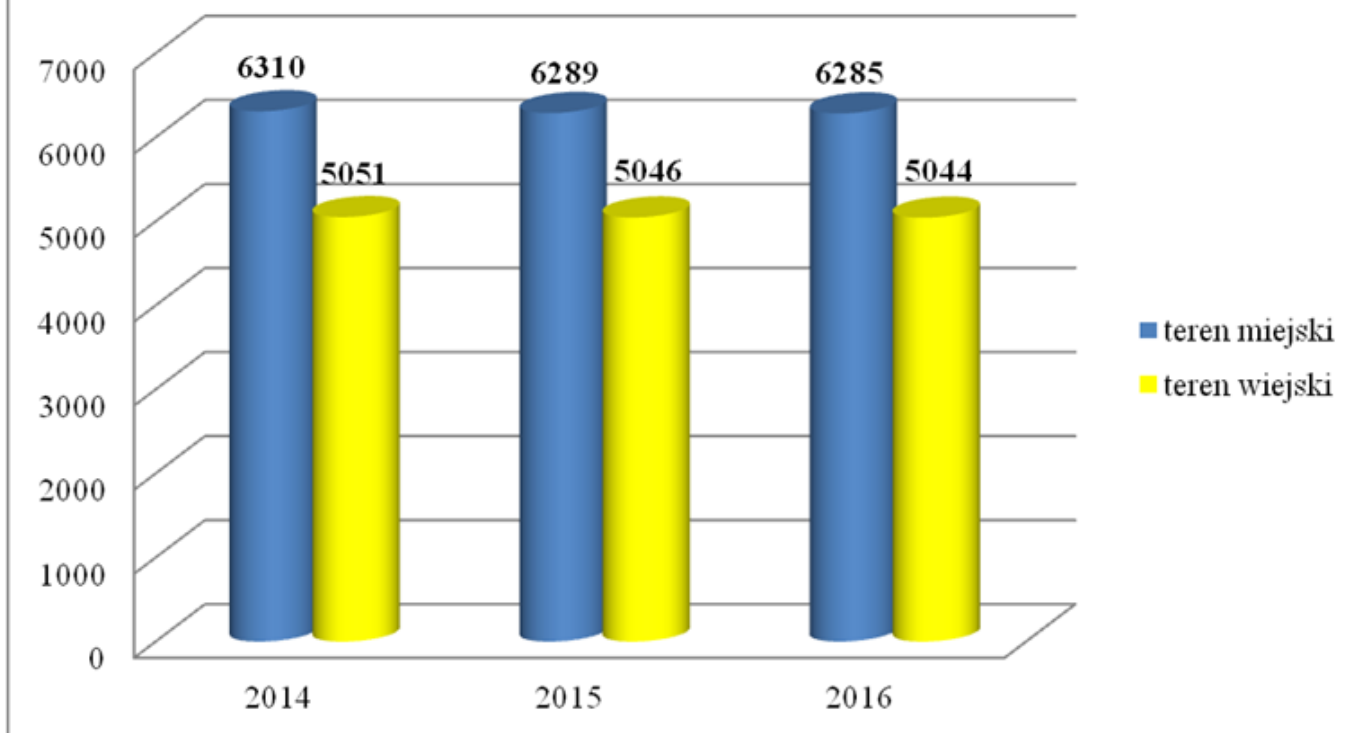
**Wykres 1. Ludność gminy Mszczonów
w latach 2014-2016**

Dane Urzędu Miejskiego w Mszczonowie.

Z wykresu 1 wynika, że w 2014 roku na terenie gminy Mszczonów było zameldowanych 11361 osób, w 2015 roku 11335 osób, a w 2016 roku 11329 osób.

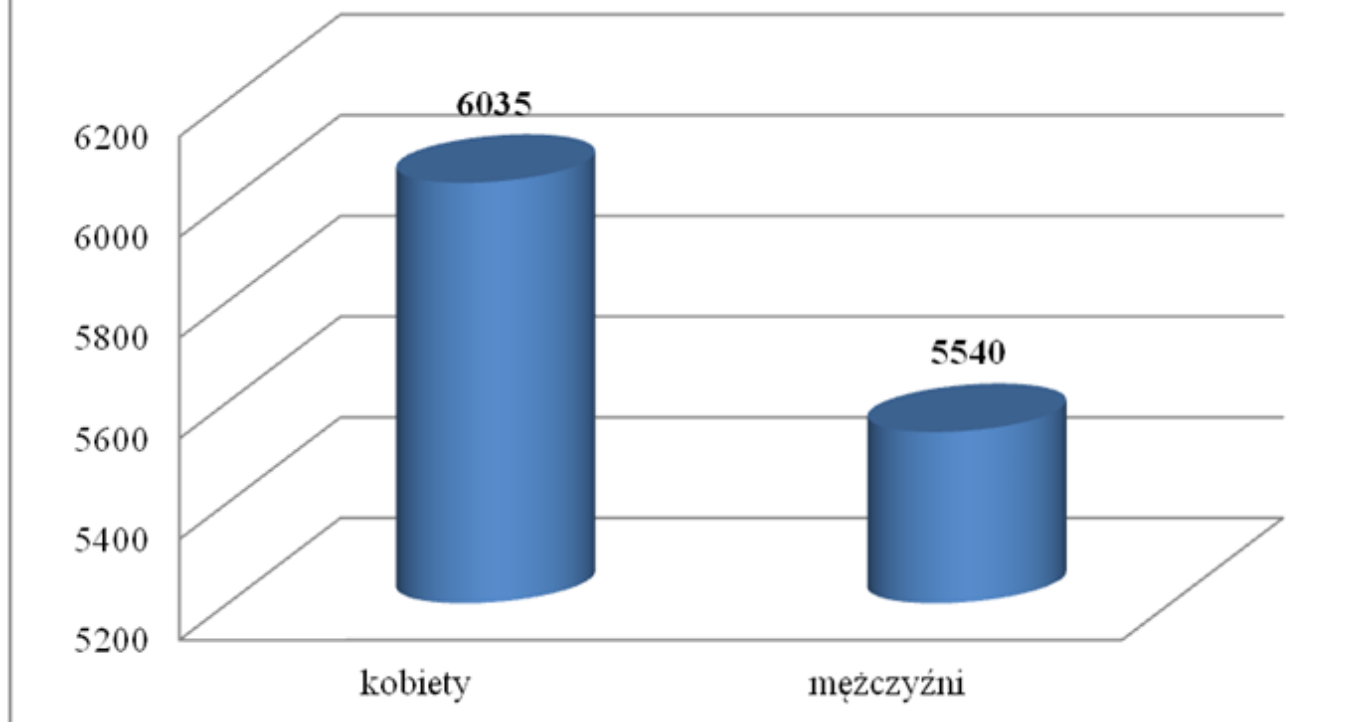
Wykres 2. Ludność gminy Mszczonów w latach 2014-2016 z podziałem na teren miejski i wiejski

Dane Urzędu Miejskiego w Mszczonowie.

Według danych Urzędu Miejskiego w Mszczonowie z 31 grudnia 2016 roku teren gminy zamieszkiwało w 2016 roku 5044 osób, natomiast teren miejski 6285 osób.

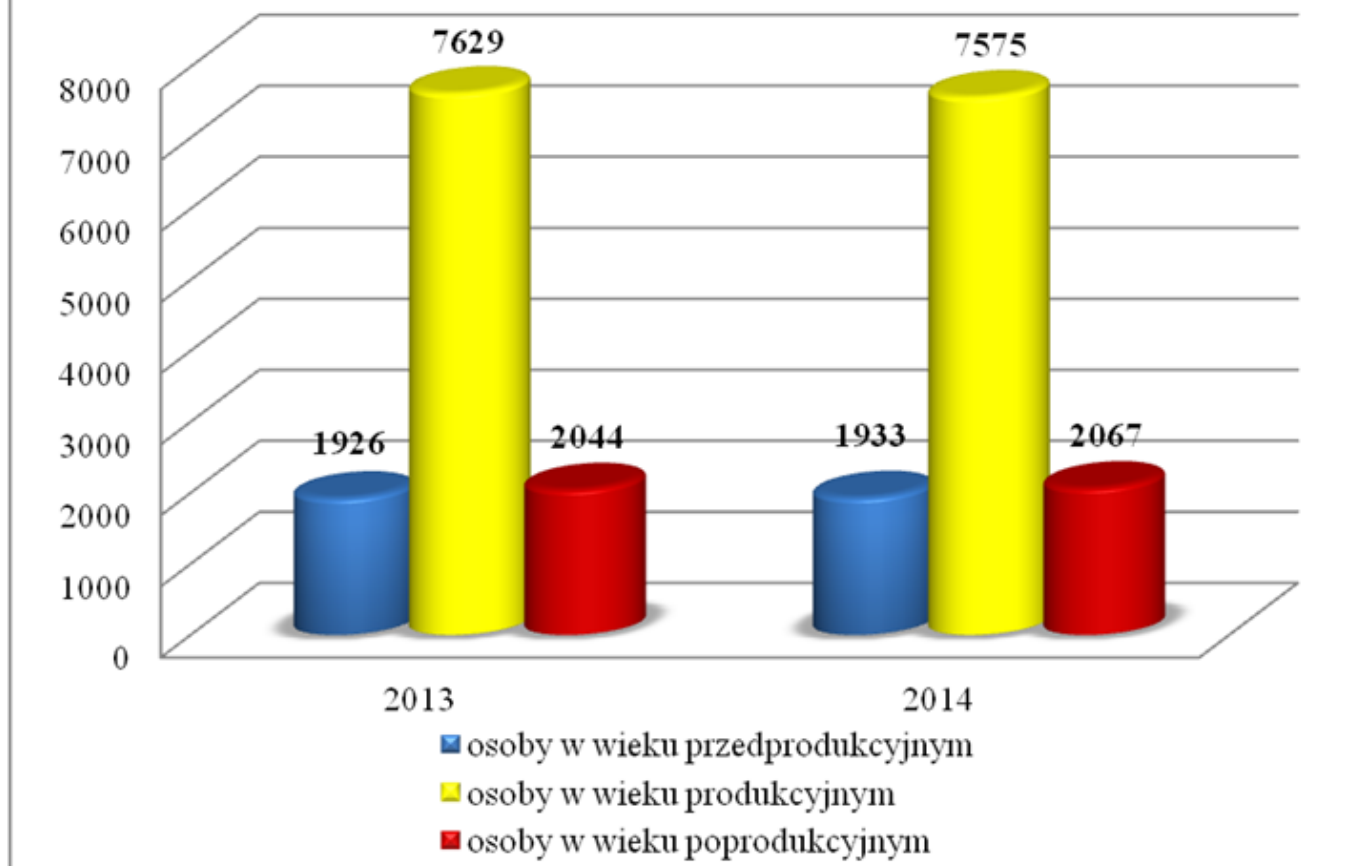
Wykres 3. Ludność gminy według płci z końcem 2014 roku

Dane Urzędu Miejskiego w Mszczonowie.

Według danych Urzędu Miejskiego w Mszczonowie z 31 grudnia 2014 roku teren gminy zamieszkiwały 11.361 osoby, w tym 6.035 kobiet (53%) i 5.540 mężczyzn (49%). Na 100 mężczyzn przypadało 108 kobiet.

Wykres 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2013-2014

Dane Urzędu Miejskiego w Mszczonowie.

Na przestrzeni lat 2013-2014 struktura wiekowa mieszkańców gminy Mszczonów ulegała zmianom. W analizowanym okresie miał miejsce systematyczny wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym przy jednoczesnych wahaniami liczby osób w wieku poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym była najwyższa w 2013 roku. Z kolei liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym była najwyższa w 2014 roku. Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa ludności gminy była niekorzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku przedprodukcyjnym.

Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy jednak zwrócić uwagę na istotną kwestię. Dotyczy ona systematycznego wzrostu liczby osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy. W przyszłości kolejne roczniki osób będących obecnie w tej grupie ekonomicznej zakończą swą działalność zawodową i zasilą grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniej długości życia.

Tabela: 1 Liczba osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej oraz powody udzielanej pomocy w latach 2014 - 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		2016
	Rok 2014	Rok 2015	
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA			

Liczba osób	1	625	609	587
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE				
Liczba osób	2	521	458	414
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	248	205	187
Wiek 0-17	4	175	154	108
Wiek produkcyjny	5	275	234	214
Wiek poprodukcyjny	6	71	70	92
Liczba rodzin	7	331	302	289
Liczba osób w rodzinach	8	974	848	745
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)				
Ogółem	9	334	286	252
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	154	120	123
Wiek 0-17	11	95	81	36
Wiek 18-59	12	189	153	147
Wiek 60 lat i więcej	13	50	52	69
w tym: MĘŻCZYŹNI (z wierszy 2-6)				
Ogółem	14	187	172	162
W tym: osoby długotrwale korzystające	15	155	85	64
Wiek 0-17	16	80	73	72
Wiek 18-64	17	86	81	67
Wiek 65 lat i więcej	18	21	18	23
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE				
Liczba osób ogółem	19	319	266	269
Liczba rodzin	20	306	258	255
Liczba osób w rodzinach	21	920	743	684
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE				
Liczba osób ogółem	22	335	343	295
Liczba rodzin	23	188	208	193
Liczba osób w rodzinach	24	627	618	516
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY				
Liczba osób ogółem	25	233	322	317
Liczba rodzin	26	233	322	317
Liczba osób w rodzinach	27	1 073	1 053	1 040
POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA				
UBÓSTWO				
Liczba rodzin	28	165	141	106
Liczba osób w rodzinach	29	560	437	333
BEZROBOCIE				
Liczba rodzin	30	127	116	103
Liczba osób w rodzinach	31	434	366	303
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ				
Liczba rodzin	32	92	84	69
Liczba osób w rodzinach	33	236	206	162
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA				
Liczba rodzin	34	126	117	117
Liczba osób w rodzinach	35	312	264	256
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH				
Liczba rodzin	36	49	34	27
Liczba osób w rodzinach	37	226	150	101
ALKOHOLIZM				
Liczba rodzin	38	41	30	33
Liczba osób w rodzinach	39	125	93	70
NARKOMANIA				
Liczba rodzin	40	0	2	1
Liczba osób w rodzinach	41	0	2	2
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA				
Liczba rodzin	42	58	48	36
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ				
Liczba rodzin	43	33	28	24

Źródło: Dane ze Sprawozdań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mszczonowie

4. DIAGNOZA SYTUACJI DZIECKA W GMINIE

Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet, przekazanych zarówno liderom lokalnej społeczności, jak i placówkom edukacyjnym. W niniejszej diagnozie pominięto badanie metodą SWOT, ponieważ zostało ono przedstawione w strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy.

4.1. NAJWAŻNIEJSZE ZAGROŻENIA I PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ

Identyfikacja najważniejszych zagrożeń dotyczących dzieci i rodziny na terenie gminy jest jednym z najistotniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy dzieci, młodzieży i rodziny, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do pracowników socjalnych MOPS-u, mieszkańców gminy.

Z wypowiedzi ankietowanych wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Bariery ograniczające możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym

Z ankiet wynika, że młodzież i dzieci mieszkające na terenie gminy natrafiają na następujące bariery:

- duże odległości do ośrodków kultury i sportu dla dzieci i młodzieży z terenów wiejskich,
- ograniczona liczba alternatywnych form i – co się z tym wiąże – miejsc spędzania czasu wolnego,
- nierówne szanse w dostępie do edukacji,
- ograniczony dostęp do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na niektórych obszarach wiejskich,
- występowanie barier architektonicznych,
- zbyt mała liczba świetlic środowiskowych i klubów,
- ograniczony dostęp do sieci Internet (np. brak kawiarenki internetowej),
- bariery komunikacyjne (za mało autobusów PKS).

Problemy

Głównymi problemami, do rozwiązania których gmina musi znaleźć odpowiednie warunki i możliwości, aby poprawić sytuację dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym, są:

- problemy finansowe wynikające z niskich zarobków rodziców, uniemożliwiające np. korzystanie z zajęć dodatkowych i dalszą edukację dzieci,
- niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodzin – niski poziom zainteresowania dzieckiem, niewłaściwe wychowanie, brak odpowiednich wzorców do naśladowania,
- brak zainteresowania rodziców problemami i rozwojem dziecka,
- utrudniony dostęp do opieki medycznej, w tym specjalistycznej,
- bardzo łatwy dostęp do środków uzależniających, czego wynikiem są coraz częstsze przypadki sięgania przez uczniów po używki (papierosy, alkohol),

- niska motywacja do nauki,
- problem uzależnienia od komputera,
- demoralizacja – naruszanie obowiązującego prawa i porządku, akty wandalizmu, objawy chuliganerii,
- przypadki agresji i przemocy w grupie rówieśniczej i w rodzinie,
- trudności z dojazdem do szkoły i na zajęcia dodatkowe.

Co należy zmienić?

W celu poprawy istniejącej sytuacji ankietowani zaproponowali następujące rozwiązania w poszczególnych obszarach:

1. Działania w zakresie poprawy sprawności, upowszechniania sportu i organizacji wypoczynku:

- organizowanie różnych form aktywnego wypoczynku w czasie wolnym od nauki,
- organizowanie i dofinansowanie wypoczynku zimowego i letniego,
- wspieranie Uczniowskich Klubów Sportowych,
- tworzenie, szczególnie na terenach wiejskich, infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (place zabaw, boiska, sale gimnastyczne – np. SP w Bobrowcach),
- tworzenie nowych sekcji w klubach sportowych zgodnie z oczekiwaniami młodzieży,
- bezpłatne udostępnienie młodzieży kortu tenisowego (w niektóre dni),
- zwiększenie liczby pozalekcyjnych zajęć sportowych i zapewnienie na nie dowozu,
- organizowanie masowych imprez rekreacyjno-sportowych i turystycznych.

2. Działania w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży:

- zwiększenie dostępu do opieki pielęgniarskiej i lekarskiej, w tym specjalistycznej (m.in. stomatologicznej),
- promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.

3. Działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych:

- zapewnienie dzieciom niepełnosprawnym właściwej opieki,
- otoczenie opieką psychologiczną rodziców dzieci niepełnosprawnych,
- udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzicom dzieci niepełnosprawnych,
- prowadzenie działań integracyjnych w środowisku lokalnym (organizowanie wspólnych spotkań, imprez, zajęć),
- zwiększenie dostępu do opieki medycznej,
- zapewnienie dzieciom niepełnosprawnym środka transportu (zakup specjalnego samochodu) oraz szerszego dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego i placówek rehabilitacyjnych,
- likwidowanie barier architektonicznych.

4. Działania w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży:

- organizowanie spotkań z rodzicami poświęconych bezpieczeństwu dzieci i młodzieży;
- zwiększenie liczby patroli policyjnych, szczególnie w miejscach pobytu młodzieży, popołudniami i w dni wolne od zajęć,
- zamontowanie monitoringu wizyjnego placówek szkolnych finansowanego z programu ministerialnego,
- zamontowanie sygnalizacji świetlnej w Osuchowie,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego po zajęciach lekcyjnych i właściwej opieki,

- wyposażanie dzieci w elementy odblaskowe.

5. Działania w zakresie wsparcia dzieci z rodzin ubogich:

- udzielanie dzieciom i młodzieży wsparcia finansowego (przyznawanie stypendiów, dofinansowanie wycieczek szkolnych, wypoczynku zimowego i letniego) oraz rzeczowego (wyprawki szkolne, pomoc w uzyskaniu podręczników, przyborów szkolnych, wsparcie w postaci dożywiania) i w formie pracy socjalnej,
- organizowanie i dofinansowanie wypoczynku rodzinnego (nie tylko dla rodzin z problemem alkoholowym),
- pomoc finansowa dla uzdolnionych dzieci z rodzin ubogich,
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań,
- tworzenie grup wsparcia i zapewnienie dostępu do poradnictwa i pomocy terapeutycznej.

4.2 WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECKA I JEGO RODZINY

Głównym celem Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” jest umożliwienie rzeczywistej i pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz wsparcie psychologiczne, społeczne, funkcjonalne i ekonomiczne ich rodzin.

Cel ten będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- zapewnienie dostępu do wszechstronnej opieki nad kobietą w okresie ciąży (w tym powikłanej), porodu i połogu;
- rozwój wsparcia środowiskowego dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;
- zagwarantowanie wsparcia rodzin i dzieci z wadą letalną;
- zapewnienie interdyscyplinarnego wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, umożliwiającego objęcie specjalistyczną opieką dziecka oraz jego rodziny;
- utworzenie ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczych;
- podniesienie jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej oraz zwiększenie efektywności i dostępności do rehabilitacji dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, powstałych w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu;
- wsparcie członków rodziny w opiece nad osobą niepełnosprawną poprzez możliwość uzyskania pomocy w formie opieki wytchnieniowej;
- wsparcie rodziców i opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków domowych;
- zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne;
- tworzenie i rozwój mieszkalnictwa chronionego oraz wspomaganego na rzecz osób niepełnosprawnych;
- wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez rozwój sieci samorządowych placówek działających na rzecz osiągnięcia przez te osoby samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym;
- wsparcie rodziców i opiekunów dzieci i osób niepełnosprawnych w podejmowaniu i utrzymywaniu aktywności zawodowej;
- umożliwienie opiekunom osób niepełnosprawnych łączenia pracy ze sprawowaniem opieki nad osobą niepełnosprawną;

- wsparcie opiekunów pracujących w przypadku choroby dziecka niepełnosprawnego;
- wzmocnienie profilaktycznego aspektu zadań asystenta rodziny;
- zapewnienie informacji o dostępnych formach wsparcia dla rodzin, osób niepełnosprawnych i ich opiekunów;
- promowanie wartości rodzinnych w społeczności lokalnej;
- aktywizacja organizacji pozarządowych w budowie systemu wsparcia dziecka i rodziny;
- aktywizacja i wsparcie samorządów w wypełnianiu zadań własnych na rzecz osób niepełnosprawnych;
- tworzenie prawa odpowiadającego potrzebom osób niepełnosprawnych i ich rodzinom.

2.5. Dofinansowanie zapewnienia funkcjonowania miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub wymagających szczególnej opieki

Cel działania usługi: zapewnienie miejsc opieki w żłobkach lub klubach dziecięcych dostosowanych do objęcia opieką dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub wymagających szczególnej opieki

Grupa docelowa: dzieci od 1. roku życia do ukończenia 3. roku życia lub 4. roku życia, w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym, posiadające orzeczenie o niepełnosprawności lub dzieci posiadające zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie Monitor Polski – 25 – Poz. 1250 zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu

Podmioty realizujące: żłobki lub kluby dziecięce realizujące lub planujące realizację wspomaganie indywidualnego rozwoju dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub dzieci posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu

Sposób realizacji, w tym propozycje aktów prawnych: Podjęcie działań stymulujących dziecko we wczesnym etapie jego rozwoju ma bezpośredni wpływ na osiągnięcie większej

niezależności, samodzielności i lepszej jakości życia w okresie dorosłości. Praca z dzieckiem z grupy docelowej musi mieć charakter wieloprofilowego oddziaływania na zaburzenia.

Proponuje się rozszerzyć „Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Maluch plus” o moduł skierowany do podmiotów tworzących lub posiadających

miejsca opieki nad dziećmi z ww. grupy docelowej. Natomiast w związku z ogłoszeniem w dniu 21 listopada 2016 r. programu „Maluch plus” 2017, proponuje się w 2017 r. ogłoszenie specjalnej edycji programu Maluch plus skierowanej do instytucji tworzonych lub posiadających miejsca opieki nad ww. grupą docelową.

W ramach programu Maluch plus – edycja specjalna podmioty tworzące lub zamierzające tworzyć żłobki i kluby dziecięce dostosowane do potrzeb dzieci niepełnosprawnych lub wymagających szczególnej opieki będą mogły ubiegać się o dofinansowanie funkcjonowania miejsc opieki w wysokości do 500 zł miesięcznie na dziecko z grupy docelowej, przy czym warunkiem otrzymania dofinansowania będzie pomniejszenie opłaty ponoszonej przez

rodziców za 1 dziecko (w zależności od przyznanej dotacji) o kwotę do 100 zł. Pozostałe środki przyznane w ramach dotacji podmiot będzie mógł przeznaczyć na pokrycie kosztów funkcjonowania miejsc opieki dostosowanych do dzieci niepełnosprawnych lub wymagających szczególnej opieki.

Formy realizacji: Programem Maluch plus – edycja specjalna mogą być objęte już funkcjonujące żłobki lub kluby dziecięce dostosowane lub planujące się dostosować do potrzeb dzieci niepełnosprawnych bądź podmioty planujące utworzyć takie instytucje. Podmioty zostaną wyłonione w drodze konkursu ofert, a ich lista będzie dostępna na stronie MRPiPS.

2.6. Uprawnienia osób ubezpieczonych chorobowo do zasiłku opiekuńczego w przypadku choroby dziecka do 18. roku życia

Cel działania: wsparcie opiekuna pracującego w przypadku choroby dziecka

Grupa docelowa: aktywni zawodowo, podlegający ubezpieczeniu chorobowemu opiekunowie dzieci ze znacznym stopniem niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji

Podmioty realizujące: ZUS, płatnicy zasiłków

Sposób realizacji, w tym propozycje aktów prawnych: wydłużenie zasiłku opiekuńczego z 14 do 30 dni w przypadku opieki nad dzieckiem chorym ze znacznym stopniem niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami:

Monitor Polski – 26 – Poz. 1250

· konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji dziecka

Formy realizacji: z miana u stawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 372,960, 1265, 1579 i 2020)

2.7. Przyznanie jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł

Cel działania: wsparcie materialne rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym

Grupa docelowa: rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu

Podmioty realizujące: gminne organy właściwe w rozumieniu ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518 i 1579) (wójt, burmistrz, prezydent miasta) i marszałkowie województw

Sposób realizacji, w tym propozycje aktów prawnych: Wypłacanie jednorazowego świadczenia wprowadzonego ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Formy realizacji: świadczenie pieniężne wypłacane przez gminy, zadanie zlecone z

zakresu administracji rządowej

4.3. DZIECKO W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Sieć placówek oświatowych na terenie gminy Mszczonów tworzą: dwa przedszkola oraz 6 szkół podstawowych: w Mszczonowie, Osuchowie, Piekarach, Lutkówe, Bobrowcach i Wręczy.

W Szkole Podstawowej w Piekarach w roku szkolnym 2014/2015 uczyło się 84 uczniów, 24 dzieci w klasie zero i 25 dzieci w oddziale przedszkolnym. W Szkole Podstawowej w Lutkówe w roku szkolnym 2014/2015 uczyło się 102 uczniów oraz 22 dzieci w punkcie przedszkolnym przy szkole.

W Szkole Podstawowej w Bobrowcach w roku szkolnym 2014/2015 w klasach 0-III uczyło się 44 dzieci, w tym 24 dzieci w oddziale przedszkolnym.

W Szkole Podstawowej we Wręczy w roku szkolnym 2014/2015 uczyło się w klasach I-III – 15 dzieci, w klasie zero – 16 dzieci oraz w oddziale przedszkolnym – 21 dzieci. W Szkole Podstawowej w Mszczonowie w roku szkolnym 2014/2015 w klasach I-VI uczyło się 541 dzieci, w klasach zero - 129 dzieci. Ponadto na terenie gminy funkcjonują dwie szkoły gimnazjalne: w Gimnazjum w Mszczonowie – 313 uczniów w 13 oddziałach, a w Zespole Szkół w Osuchowie: w Szkole Podstawowej i Gimnazjum uczyło się łącznie 179 dzieci. Miasto Mszczonów jest również siedzibą dwóch szkół ponadgimnazjalnych, w których naukę pobiera młodzież z gminy Mszczonów oraz okolicznych miejscowości. Są to: Liceum Ogólnokształcące im. Szarych Szeregów, w którym w roku szkolnym 2014/2015 naukę pobierało 118 uczniów w 4 oddziałach, i Zespół Szkół, w którym uczyło się 112 uczniów w 11 oddziałach. Ostatnia szkoła kształci młodzież na kierunku technik ekonomista, technik spedytor, technik hotelarz, technik architektury krajobrazu oraz działa zasadnicza szkoła zawodowa.

4.4 KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwoliły one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz uzyskać informacje o działaniach opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 9 ankiet ze wszystkich szkół znajdujących się na terenie miasta

i gminy: Szkoły Podstawowej w Mszczonowie, Szkoły Podstawowej w Piekarach, Szkoły Podstawowej w Lutkówce, Szkoły Podstawowej

w Bobrowcach, Szkoły Podstawowej we Wręczy, Zespołu szkół w Osuchowie, Gimnazjum w Mszczonowie oraz dwóch szkół ponadgimnazjalnych: Liceum Ogólnokształcącego w Mszczonowie i Zespołu Szkół w Mszczonowie. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Poniższe tabela i wykres zawierają informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym problemów społecznych.

Tabela 2 Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Ip.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech		
		występuje (liczba szkół)	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	6	17	3
2	Narkotyzowanie się	1	2	8
3	Palenie papierosów	7	65	2
4	Uciezki z domu	2	3	7
5	Kradzieże	1	1	8
6	Agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	5	50	4
7	Autoagresja	3	18	6
8	Przestępczość ujawniona	-	-	5
9	Niszczenie mienia szkolnego	2	5	7
10	Udział w grupach negatywnych	1	-	8
11	Opieka kuratora sądowego	6	36	3
12	Przemoc w rodzinie	6	10	3
13	Zaniedbanie przez dom	6	11	3
14	Wykorzystywanie seksualne	-	-	5

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność poszczególnych cech, podawali jednocześnie liczbę występujących przypadków. Do problemów społecznych najczęściej występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym uczniów zaliczyli: sięganie po środki uzależniające, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, potrzebę sprawowania opieki przez kuratora sądowego, zaniedbanie przez dom, kradzieże oraz niszczenie mienia szkolnego (za podstawowe kryterium klasyfikacji cech patologicznych przyjęto częstotliwość ich występowania).

Zasoby i oferta szkolna

Wszystkie ankietowane szkoły zapewniają dostęp do Internetu, osiem ma

możliwość korzystanie z sali gimnastycznej, a siedem szkół prowadzi dożywianie uczniów (w jednej zapotrzebowanie na tę formę pomocy jest większe). W trzech szkołach funkcjonują klasy integracyjne. Pięć szkół zatrudnia pedagoga logopedę oraz psychologa.

Wszystkie placówki oferują zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań, zajęcia sportowe i taneczne), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze (9 szkół), korekcyjno-kompensacyjne logopedyczne (po 6) i socjoterapeutyczne (2).

Problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, ankietowani wskazywali głównie na trudną sytuację materialno-bytową rodzin i ich ubożenie spowodowane bezrobociem lub niskimi dochodami, co przejawia się w szkole brakiem podręczników i przyborów szkolnych.

Ponadto nauczyciele zauważają dysfunkcje występujące w domu odnoszące się do zaniedbania dzieci (związanego m.in. z alkoholizmem w rodzinie) i niewydolności wychowawczej, a także zwracają uwagę na duże odległości do szkół i miasta.

Działania profilaktyczne i naprawcze oraz badania konieczne do podjęcia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia na terenie szkoły badani wskazywali na potrzebę zintensyfikowania szkolnych programów profilaktycznych – przede wszystkim antynikotynowego i antyalkoholowego. Podnoszonym problemem była pedagogizacja rodziców, której celem powinno być zminimalizowanie zaniedbań wychowawczych, a także konieczność prowadzenia pracy z uczniem dysfunkcyjnym poprzez objęcie go wzmożoną opieką pedagoga i psychologa.

Podjmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy przede wszystkim zintensyfikować wywiady środowiskowe i badania ankietowe w celu lepszego rozpoznania sytuacji rodzin uczniów oraz zdiagnozowania aktualnych problemów, w tym dotyczących dożywiania uczniów, sytuacji materialnej rodzin, ich oczekiwań i potrzeb. Należy także prowadzić badania w zakresie profilaktyki zdrowotnej.

Bezpieczeństwo w gminie

Według ankietowanych na terenie gminy są rejony wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Do takich miejsc należą: blokowiska, klatki schodowe, piwnice, teren za Miejskim Ośrodkiem Kultury, teren zabaw za placem zabaw przy ul. Szkolnej, parki miejskie, pustostany, pomieszczenia dla pasażerów PKS, okolice dawnego dworca kolejowego, miejsca wypoczynku wokół niestrzeżonych zbiorników wodnych.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, ankietowani wskazywali głównie na konieczność zapewnienia szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć dodatkowych oraz organizowanie wyjazdów do teatru i kina. Dla części uczniów nieodzowny byłby udział w zajęciach prowadzonych przez terapeutę.

Możliwości przyczynienia się przez szkoły do poprawy sytuacji dziecka

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy deklaruowali gotowość udzielania pomocy psychologicznej i pedagogicznej, udostępniania pomieszczeń szkoły na zajęcia terapeutyczne, dodatkowe zajęcia sportowe i w celu zorganizowania kolonii. Wskazywali też na potrzebę prowadzenia zajęć sportowo-rekreacyjnych i organizowania spotkań rodziców dzieci niepełnosprawnych

Według ankietowanych przedstawione powyżej kwestie należałoby podjąć w lokalnym programie opieki na dziećmi i młodzieżą.

Ponadto w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Mszczonowie pracuje dwóch asystentów rodziny. W 2015 roku asystenci rodziny mieli pod opieką łącznie 17 rodzin.

Rola asystenta rodziny polega głównie na wspieraniu rodzin bezradnych wychowawczo

w wykonywaniu funkcji rodzicielskiej oraz pomocy w wypełnianiu ról życiowych.

4. 5. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Mszczonów

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mszczonowie realizując Gminny Program Opieki nad Dzieckiem i Rodziną ze szczególną uwagą traktuje kwestie dotyczące dziecka. Koncentruje się na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych oraz eliminowaniu czynników ryzyka nieprzystosowania społecznego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego była jednym z głównych powodów, obok bezrobocia, ubóstwa i długotrwałej lub ciężkiej choroby, przyznawania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mszczonowie w okresie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 grudnia 2016 roku. Z tego powodu o pomoc w 2016r. ubiegało się 55 rodzin (łącznie liczba osób w tych rodzinach to 206).

Praca socjalna z konkretną osobą, która znalazła się w trudnej sytuacji życiowej, rozpoczyna się od wnikliwej diagnozy jej położenia. Następnie planowane są działania zmierzające do poprawy sytuacji, po czym przystępuje się do ich realizacji. Praca socjalna powinna rozwinąć poczucie własnej wartości osoby, której udziela się pomocy, wykorzystać tkwiące w niej możliwości. W całym tym procesie osoba oczekująca pomocy powinna być aktywnym partnerem. Pracę socjalną zastosowano wobec 462 rodzin (1225 łącznie liczba osób w rodzinach) między innymi

w formie:

- doradztwa
- skierowania na leczenie
- rozmowy motywacyjnej
- diagnozy rodziny
- skierowania do specjalisty
- wspólnego planowania
- koordynowania działań klienta
- spotkania rodzinnego
- pomocy w formie napisania podania lub innego dokumentu
- przeciwdziałania przemocy
- pomocy w rozwiązywaniu kryzysów rodzinnych, osobistych, szkolnych, rówieśniczych
- współpracy ze wszystkimi instytucjami, organizacjami w celu
- ujednoczenia oddziaływań wychowawczych
- organizowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Mszczonów
- wyszukiwania ofert pracy
- pomocy w zaopatrzeniu w niezbędną odzież i obuwie dla rodzin z terenu gminy Mszczonów
- pomoc w zakupie książek i pomocy szkolnych dla dzieci
- zabezpieczenia dzieciom ciepłego posiłku w szkole

Konsultacja i poradnictwo specjalistyczne prowadzone przez radcę prawnego i psychologa

·prowadzenie bezpłatnego specjalistycznego poradnictwa rodzinnego (udzielanie indywidualnych konsultacji psychologicznych, prawnych, pedagogicznych)

·organizowanie porad prawnych i psychologicznych dla rodzin mających przydzielonego asystenta rodziny.

Z konsultacji psychologa MOPS w okresie od dnia 1 stycznia 2016., do dnia 31 grudnia 2016rr., skorzystało 11 rodzin, mających przydzielonego asystenta rodziny, w tym 14 osób z rodzin mających przydzielonego asystenta rodziny.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych gmina zapewniła wsparcie, które polegało m.in. na wsparciu w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

W 2015r. w ośrodku zaangażowano dwóch asystentów rodziny (dotacja zgodnie z Umową nr WPS-IX.946.1.10.2015/283 z dnia 9 lipca 2015 roku w wysokości **35 968,00 zł**).

Zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia o świadczenie usług jest wynikiem konkursu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W 2016 roku asystenci mieli pod opieką 18 rodzin.

Asystent rodziny koncentruje się w swojej pracy na wzmocnieniu rodziny w dążeniu do poprawy sytuacji życiowej rodziny oraz wypełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych przy wykorzystaniu zasobów własnych rodzin oraz wsparcia środowiska lokalnego. Praca asystenta rodziny w szczególności polegała na:

- udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi
- wspieraniu aktywności społecznej rodzin
- motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych
- udzielaniu pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.

W 2016 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współfinansował pobyt:

- 2 dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej, w 2016r. kwota jest już zwiększona do 50% opłaty gminy,
- 1 dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej, w 2016r. kwota jest już zwiększona do 30% opłaty gminy,
- 5 dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej w 2016r., kwota ta jest już zwiększona do 10% opłaty gminy,
- 2 dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej w 2016r., kwota ta jest już zwiększona do 30% opłaty gminy
- 2 dzieci w Rodzinnym Domu Dziecka w 2016r., kwota ta jest już zwiększona do 30 % opłaty gminy
- 1 dziecka w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w 2016r. kwota jest już zwiększona do 50 % opłaty gminy,
- 3 dzieci w Placówce Opiekuńczo- Wychowawczej, w 2016r. kwota jest już zwiększona do 30 % opłaty gminy,

Realizatorzy i partnerzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny starają się poprawić sytuację dziecka i rodziny, poprzez zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, ograniczenia patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka w ramach swoich kompetencji. Założeniem programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy, aby eliminować takie sytuacje, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

4.6. ZASOBY

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie kwestii dziecka i rodziny są instytucje działające na terenie gminy. Prezentujemy te, które mogą mieć największy wpływ na poprawę sytuacji i dziecka i rodziny.

Tabela 3. Instytucje mające największy wpływ na poprawę sytuacji dziecka i rodziny w gminie

L.p.	Nazwa instytucji	Kontakt
-------------	-------------------------	----------------

1.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mszczonowie	ul. Grójecka 45, 96-320 Mszczonów, tel. 046 857 12 73
2.	Mszczonowski Ośrodek Kultury w Mszczonowie	96-320 Mszczonów, ul. Warszawska 33, tel. (046) 857 1663
3.	Miejska Biblioteka Publiczna w Mszczonowie	96-320 Mszczonów, ul. Szkolna 5, tel. (046) 857 1346
4.	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mszczonowie	96-320 Mszczonów, ul. Szkolna 1, tel. (046) 857 2505
5.	Gminne Centrum Informacji w Mszczonowie	96-320 Mszczonów, ul. Żyrardowska 4, tel. (046) 857 1199
6.	Zespół Obsługi Placówek Oświatowych w Mszczonowie	96-320 Mszczonów, ul. Grójecka 45, tel. (046) 857 1322
7.	Miejskie Przedszkole Nr 1 w Mszczonowie	96-320 Mszczonów, ul. Tarczyńska 28
8.	Szkoła Podstawowa w Bobrowcach	Bobrowce, ul. Mszczonowska 5, 96-323 Osuchów, tel. (046) 857 4491
9.	Szkoła Podstawowa w Lutkówce	Lutówka, ul. Szkolna 1, 96-323 Osuchów, tel. (046) 857 4427
10.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. 25 Pułku Artylerii Pancерnej w Mszczonowie	96-320 Mszczonów, ul. Warszawska 27, tel. (046)857 1232
11.	Szkoła Podstawowa w Piekarach	Piekary, ul. Piekarska 47, 96-323 Osuchów, tel. (046) 857 4927
12.	Szkoła Podstawowa we Wręczu	Wręcza, ul. Szkolna 50, 96-300 Żyrardów, tel. (046) 857 5350
13.	Gimnazjum Publiczne im. Jana Adama Maklakiewicza w Mszczonowie	96-320 Mszczonów, ul. Szkolna 3, tel. (046) 857 2210
14.	Zespół Szkół Publicznych w Osuchowie, Publiczna Szkoła Podstawowa	ul. Szkolna 1, 96-323 Osuchów

4.5 PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Zespół wspierający Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mszczonowie w opracowaniu niniejszego dokumentu, opierając się na materiale analitycznym oraz przesłankach wynikających z ogólnopolskich dokumentów diagnostycznych i programowych, uznał, że działania zaprogramowane w ramach lokalnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną powinny służyć:

- wsparciu rodziny,
- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym,
- polepszeniu stanu zdrowia populacji, w szczególności poprzez rozwój sportu i rekreacji,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.

W zakresie wsparcia rodziny należy wspomagać jej potencjał rozwojowy, a także udzielać pomocy rodzinom zagrożonym ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym poprzez budowanie ich bezpieczeństwa socjalnego. W tym kontekście istotne jest wzmocnienie systemu gwarantującego prawidłowy przebieg procesu wychowawczego oraz chronienie dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem. Równie ważne jest prowadzenie działań służących poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych i niepełnosprawnych.

Istotnym zagadnieniem jest także promowanie zdrowia oraz rozwijanie sportu i rekreacji. Działania podejmowane w tym zakresie powinny służyć poprawie warunków do aktywności ruchowej dzieci i młodzieży oraz kompensacji deficytów zdrowotnych i wspieraniu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym. Ponadto należy zwiększać poziom bezpieczeństwa dzieci, młodzieży oraz rodziny, prowadząc, przy współpracy z lokalnymi instytucjami, organizacjami i służbami, działania profilaktyczno-edukacyjno-wychowawcze w środowisku lokalnym.

W dalszej części niniejszego dokumentu zaprezentowano cele strategiczne, operacyjne i zadania wyznaczone w ramach Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Mszczonów na lata 2017-2019, których osiągnięcie i realizacja powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony instytucji gminnych i ich społecznych partnerów.

5. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I ZADANIA

Cel strategiczny 1.

WSPIERANIE ROZWOJU RODZINY

Cele operacyjne:

1. **Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny.**
2. **Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin.**
3. **Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem.**

Zadania do celu operacyjnego 1:

- Systematyczne diagnozowanie warunków życia rodzin oraz potrzeb i oczekiwań dotyczących pomocy rodzinie.
- Analiza i monitoring systemu wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań.
- Wypracowanie zasad współpracy wszystkich podmiotów w społeczności lokalnej działających na rzecz rodziny.

Zadania do celu operacyjnego 2:

1. **Diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin.**

2. Budowanie zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego.
3. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodzin.

Zadania do celu operacyjnego 3:

- Obejmowanie opieką socjalną rodzin żyjących w trudnych warunkach materialnych.
- Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich dożywiania w szkole, wyposażenia w podręczniki i pomoce szkolne.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 2.

POPRAWA SYTUACJI DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Cele operacyjne:

1. **Wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych.**
2. **Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych.**
3. **Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem.**

Zadania do celu operacyjnego 1:

- Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży.
- Włączanie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na możliwości indywidualnego rozwoju, twórczego działania oraz sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych, przedsiębiorczości i planowania kariery.
- Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, zasiłki, dofinansowanie udziału w ofercie kulturalnej oraz wycieczkach dydaktycznych).
- Wypracowanie procedur monitoringu uczniów uzdolnionych, wspierania ich rozwoju, wyróżniania i nagradzania.

Zadania do celu operacyjnego 2:

- Stworzenie systemu usług wspierających proces edukacji uczniów niepełnosprawnych.
- Tworzenie warunków umożliwiających dostęp uczniów niepełnosprawnych do szkół ogólnodostępnych.

Zadania do celu operacyjnego 3:

- Zwiększenie w szkołach dostępu do opieki pedagoga i zapewnienie dostępu do wsparcia psychologa.
- Inicjowanie programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym dzieci i młodzieży, w tym uzależnieniom, nieprzystosowaniu, wykluczeniu.
- Organizacja świetlic szkolnych i środowiskowych, w tym parafialnych.
- Tworzenie warunków do zwiększenia różnych form orientacji i poradnictwa zawodowego.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego

Cel strategiczny 3.

PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA POPRAWA UCZESTNICTWA W SPORCIE I REKREACJI

Cele operacyjne:

- 1. Rozwijanie warunków służących aktywności ruchowej dzieci i młodzieży.**
- 2. Kompensacja deficytów zdrowotnych oraz wspieranie opieki zdrowotnej nad dzieckiem niepełnosprawnym.**

Zadania do celu operacyjnego 1:

- Wspieranie cyklicznych badań sprawności młodego pokolenia.
- Wykorzystywanie gminnej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży.
- Rozbudowa infrastruktury służącej czynnemu spędzaniu czasu wolnego (place zabaw, boiska sportowe, ścieżki rowerowe).

Zadania do celu operacyjnego 2:

- Prowadzenie cyklicznych badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.
- Inicjowanie edukacyjnych programów prozdrowotnych w szkołach (higiena nauki i pracy, prawidłowe żywienie, wady postawy, uzależnienia).
- Tworzenie warunków do praktykowania zachowań prozdrowotnych.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 4.

POPRAWA POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA RODZINY, DZIECI I MŁODZIEŻY

Cele operacyjne:

- 1. Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa i społecznej pewności dzieci i młodzieży.**
- 2. Przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.**
- 3. Ochrona dziecka przed wykorzystywaniem i molestowaniem.**

Zadania do celu operacyjnego 1:

1. Wdrażanie programów ilustrujących zagrożenia cywilizacyjne.

2. Włączanie w realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych policjantów z wydziału prewencji oraz ruchu drogowego.

Zadania do celu operacyjnego 2:

- Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych na temat uzależnień adresowanych do dzieci i młodzieży.
 - Ustawiczne szkolenie nauczycieli związane z zagrożeniem uzależnieniami.
- Wdrażanie programów edukacyjnych z zakresu uzależnień dla rodziców.

Zadania do celu operacyjnego 3:

- Monitorowanie zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.
- Inicjowanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej, wykorzystywania i molestowania dzieci w rodzinie i w środowisku.
- Promocja instytucji udzielających pomocy, np. telefon zaufania, program „Niebieska linia”.
- Współpraca wszystkich lokalnych instytucji zajmujących się przemocą.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i zadań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

6. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w programie będą realizowane w ramach przyjętych zadań w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż w celu poprawy sytuacji dzieci, młodzieży i rodziny w środowisku lokalnym, wskazane byłoby podjąć jako priorytetowe następujące działania:

w zakresie poprawy sprawności, upowszechniania sportu i organizacji wypoczynku:

- tworzenie, szczególnie na terenach wiejskich, infrastruktury sportowo-rekreacyjnej;
 - **w zakresie poprawy stanu zdrowia:**
- zwiększenie dostępu do opieki pielęgniarskiej i lekarskiej, w tym specjalistycznej;
 - **w zakresie wsparcia dzieci niepełnosprawnych:**
- zapewnienie dzieciom niepełnosprawnym środka transportu (zakup specjalnego samochodu) oraz szerszego dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego i placówek rehabilitacyjnych;
 - **w zakresie poprawy bezpieczeństwa:**
- wyposażanie dzieci w elementy odblaskowe;
 - **w zakresie wsparcia dzieci z rodzin ubogich:**
- pomoc finansowa dla uzdolnionych dzieci z rodzin ubogich.

PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Mszczonów stworzył lokalny system ochrony oraz wsparcia rodzin z dziećmi, w szczególności przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Przyjęty został uchwałą nr XXXV/275/13 Rady Miejskiej w Mszczonowie z dnia 29 maja 2013r. Jego koordynowanie i monitorowanie powierzono Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Mszczonowie.

Głównym zadaniem Programu jest tworzenie możliwości, poprawa warunków dla prawidłowego rozwoju i funkcjonowania dziecka w życiu społecznym.

Program ma również na celu wspieranie rodziny, w przypadku gdy pomoc jest potrzebna oraz eliminowanie dysfunkcji w zachowaniu osób będących w trudnej sytuacji społecznej.

Dysfunkcje w rodzinie powodują nieprawidłowe zachowania dziecka, takie jak agresja, nadpobudliwość, brak umiejętności funkcjonowania w grupie rówieśniczej, trudności w nauce.

Z przeprowadzonej analizy danych wynika, iż główną przyczyną powstawania dysfunkcji w rodzinach jest brak odpowiednich wzorców z jakich mogą brać przykład dzieci wychowujące się w rodzinach dysfunkcyjnych, zagrożonych zjawiskami patologii społecznej oraz nieumiejętność zachowania się w sytuacjach problemowych. Najczęstszym problemem, pojawiającym się w rodzinach dysfunkcyjnych jest alkoholizm, narkomania, powstawanie nieformalnych grup rówieśniczych, a także stosowanie nieprawidłowych metod wychowawczych przez rodziców.

Opieka nad dzieckiem i rodziną stała się integralną częścią szerokiego systemu pomocy społecznej.

Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie powyższym problemom poprzez tworzenie odpowiedniego systemu wspierającego rodzinę i dzieci w taki sposób aby byli w stanie samodzielnie zmierzyć się z własnymi problemami.

Celem głównym Gminnego Programu Opieki nad Dzieckiem i Rodziną jest zapewnienie kompleksowej opieki oraz wsparcia dzieciom i rodzinom z terenu Gminy Mszczonów, polepszenie sytuacji rodzin, poprawa jakości życia, promowanie zdrowego stylu życia, zapobieganie zjawiskom patologii i wykluczenia społecznego.

Zadaniem Programu jest również umożliwienie rozwoju dzieciom, przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których rodziny nie są w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby i możliwości.

Aby skutecznie zapobiegać dysfunkcji rodziny niezbędne jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które starają się wspierać rodziny w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Najważniejszą rzeczą jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwojowych dla dzieci oraz młodzieży, w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości. Istotne jest również, aby wszystkie rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji wychowawczych względem swoich dzieci miały zapewnioną pomoc specjalistyczną (psychologiczną, socjalną, prawną, pedagogiczną).

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Tabele:

Tabela 1. Liczba osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej oraz powody udzielanej pomocy w latach 2014 - 2016

Tabela 2. Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Tabela 3. Instytucje mające największy wpływ na poprawę sytuacji dziecka i rodziny w gminie

Wykresy:

Wykres 1. Ludność gminy w latach 2014-2016

Wykres 2. Ludność gminy Mszczonów w latach 2014-2016 z podziałem na teren miejski i wiejski

Wykres 3. Liczba ludności z podziałem na płeć na koniec 2014 roku

Wykres 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2013-2014

Uzasadnienie

Wypełniając obowiązek nałożony na gminy w art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) i uznając zasadność opracowania i wdrażania programów wspierania rodziny, w oparciu o doświadczenia z poprzednich okresów opracowano Gminny System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Mszczonów na lata 2017-2019. Podstawowe motywy, którymi kierowano się przy opracowywaniu tego dokumentu zostały wskazane poniżej.

W polityce społecznej kwestie dziecka traktuje się z wielkim zainteresowaniem. Dzieje się tak, gdyż dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka i różnych zagrożeń życiowych. Tymczasem, mimo wysiłków społeczeństwa, sytuacja dzieci i rodzin w naszym kraju daleka jest od stanu zadawalającego. Szansą na poprawę tego stanu rzeczy jest budowa lokalnych systemów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Gminny System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Mszczonów na lata 2017-2019 (zwany dalej: „Gminnym Systemem”) został opracowany w **Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Mszczonowie** i ma na celu wzmocnienie pozycji dziecka i rodziny na terenie gminy.

Działania podejmowane w ramach lokalnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną mają za zadanie służyć:

- wspieraniu rodziny,
- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym,
- polepszeniu stanu zdrowia populacji, w szczególności poprzez rozwój sportu i rekreacji,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.

W zakresie wsparcia rodziny należy wspomagać jej potencjał rozwojowy, a także udzielać pomocy rodzinom zagrożonym ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym poprzez budowanie ich bezpieczeństwa socjalnego. W tym kontekście istotne jest wzmocnianie systemu gwarantującego prawidłowy przebieg procesu wychowawczego oraz chronienie dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem. Równie ważne jest prowadzenie działań służących poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych i niepełnosprawnych.

Istotnym zagadnieniem jest także promowanie zdrowia oraz rozwijanie sportu i rekreacji. Działania podejmowane w tym zakresie powinny służyć poprawie warunków do aktywności ruchowej dzieci i młodzieży oraz kompensacji deficytów zdrowotnych i wspieraniu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym. Ponadto należy zwiększać poziom bezpieczeństwa dzieci, młodzieży oraz rodziny, prowadząc, przy współpracy z lokalnymi instytucjami, organizacjami i służbami, działania profilaktyczno-edukacyjno-wychowawcze w środowisku lokalnym.

W Gminny System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Mszczonów na lata 2017-2019 zaprezentowano cele strategiczne, operacyjne i zadania wyznaczone w ramach Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Mszczonów na lata 2017-2019, których osiągnięcie i realizacja powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony instytucji gminnych i ich społecznych partnerów.

Głównym zadaniem Gminnego Systemu jest tworzenie możliwości, poprawa warunków dla prawidłowego rozwoju i funkcjonowania dziecka w życiu społecznym.

Gminny System ma również na celu wspieranie rodziny, w przypadku gdy pomoc jest potrzebna oraz eliminowanie dysfunkcji w zachowaniu osób będących w trudnej sytuacji społecznej.

Dysfunkcje w rodzinie powodują nieprawidłowe zachowania dziecka, takie jak agresja, nadpobudliwość, brak umiejętności funkcjonowania w grupie rówieśniczej, trudności w nauce.

Z przeprowadzonej analizy danych wynika, iż główną przyczyną powstawania dysfunkcji w rodzinach jest brak odpowiednich wzorców z jakich mogą brać przykład dzieci wychowujące się w rodzinach dysfunkcyjnych, zagrożonych zjawiskami patologii społecznej oraz nieumiejętność zachowania się w sytuacjach problemowych. Najczęstszym problemem, pojawiającym się w rodzinach dysfunkcyjnych jest

alkoholizm, narkomania, powstawanie niepożądanych nieformalnych grup rówieśniczych, a także stosowanie nieprawidłowych metod wychowawczych przez rodziców.

Opieka nad dzieckiem i rodziną stała się integralną częścią szerokiego systemu pomocy społecznej.

Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie powyższym problemom poprzez tworzenie odpowiedniego systemu wspierającego rodzinę i dzieci w taki sposób aby byli w stanie samodzielnie zmierzyć się z własnymi problemami.

Celem głównym Gminnego Systemu jest zapewnienie kompleksowej opieki oraz wsparcia dzieciom i rodzinom z terenu Gminy Mszczonów, polepszenie sytuacji rodzin, poprawa jakości życia, promowanie zdrowego stylu życia, zapobieganie zjawiskom patologii i wykluczenia społecznego.

Zadaniem Gminnego Systemu jest również umożliwienie rozwoju dzieciom, przewyższanie trudnych sytuacji życiowych, których rodziny nie są w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby i możliwości.

Aby skutecznie zapobiegać dysfunkcji rodziny niezbędne jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które starają się wspierać rodziny w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Najważniejszą rzeczą jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwojowych dla dzieci oraz młodzieży, w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości. Istotne jest również, aby wszystkie rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji wychowawczych względem swoich dzieci miały zapewnioną pomoc specjalistyczną (psychologiczną, socjalną, prawną, pedagogiczną).

Wskazane powyżej motywy, cele oraz założenia legły podstaw przygotowanego Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Mszczonów na lata 2017-2019.